

УДК 94:378.096(477.83-25) “1918/1939”

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ МЕДІЄВІСТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ НА ФІЛОСОФСЬКОМУ (ГУМАНІТАРНОМУ) ФАКУЛЬТЕТІ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ (1918–1939)

Павло ЮРЕЙКО

Львівський національний університет імені Івана Франка,
навчально-методична лабораторія історичного факультету
вул. Університетська 1, Львів 79000, Україна

У статті висвітлюються освітні реформи міжвоєнної Польщі та реконструюється структура навчально-наукових підрозділів медієвістичного спрямування на філософському (гуманітарному) факультеті Львівського університету в 1919–1939 р. Внаслідок поглиблення історичної спеціалізації та відкриття нових навчально-наукових підрозділів (кафедр, семінарів, закладів, інститутів) було створено потужну базу для розвитку історичної медієвістики. Майже половина викладачів відділення “історія”, в залежності від спеціалізації та наукових уподобань, у своїх лекційних курсах та спецкурсах звертала увагу над вибраними періодами середньовічної історії. Медієвістика, яка нині обмежується дослідженням періоду V–XV ст. включно, розглядається в межах міжвоєнного тлумачення епохи середньовіччя, верхню межу якого більшість тогочасних істориків відносило до кінця XVI ст.

Ключові слова: Львівський університет, історична медієвістика, наукова школа, середньовічна епоха.

Зміна політичних реалій у відродженій Речі Посполитій призвела до суттєвих змін у структурі кафедр Львівського університету. Новостворене Міністерство віровизнань і освіти Польщі розпочало кардинально протилежну до попередньої влади політику організації навчального процесу. Історії та історичним наукам відводилось особливе місце в університетських студіях. Міністерство намагалось використати здобутки історичної науки для утвердження польської державності. Для цього необхідно було реформувати стару австрійську структуру історичних кафедр, ліквідувати “зайві”, з політичного погляду, штатні одиниці та відкрити нові. Передусім, ліквідації підлягали всі україномовні кафедри та кафедри з вивчення історії Австро-Угорської монархії.

Важливу роль у формуванні структури історичних кафедр відіграла рада професорів філософського факультету, її історична комісія та особисто професор Станіслав Закшевський. Саме історична комісія готувала реферати про необхідність відкриття чи закриття окремих кафедр, підбір кандидатур на посади професорів, а рада професорів факультету вела з претендентами відповідну переписку, приймала ухвали та направляла обґрунтовані звернення до Міністерства

віровизнань та публічної освіти. При цьому Міністерство давало позитивну відповідь лише у випадку політичної доцільності відкриття тієї чи іншої кафедри.

До Першої світової війни поняття “кафедра” означало посаду професора. Згодом йому став допомагати асистент, який працював у семінарі. В міжвоєнний період, особливо в 30-ті рр. ХХ ст., на тлі поглиблення історичної спеціалізації, семінари перетворено на заклади та інститути. Професору – як їх керівникові допомагали приват-доценти, асистенти, докторанти, стипендіати. Поняття “кафедра” поступово набуло сучасного значення.

Роки світової війни негативно позначились на діяльності кафедр історичного профілю у Львівському університеті. Через воєнне лихоліття більшість кафедр не функціонували. Так, наприклад, у 1917/1918 навчальному році на філософському факультеті формально вважались відкритими такі кафедри історичної спеціалізації: австрійської історії (завідувач професор Людвік Фінкель), загальної історії (професор Броніслав Дембінський), загальної історії зі спеціальним оглядом Східної Європи (професор Михайло Грушевський), загальної історії нового часу (професор Шимон Ашкеназі), польської історії (професор Станіслав Закшевський). Також, на факультеті мали право на викладання: професор Тадеуш Войцеховський, титулярний професор Александр Семкович та декілька приват-доцентів: приват-доцент австрійської історії Степан Томашівський, приват-доцент історії Південно-Східної Європи Ольгерд Гурка, приват-доцент австрійської історії та загальної історії середніх віків Теофіл Еміль Модельський і приват-доцент новітньої історії Александр Наленч-Скалковський¹. З-поміж названих представників професорсько-викладацького складу наприкінці 1917/1918 навч. р. з різних причин викладали лише троє: С. Закшевський, Т. Е. Модельський і А. Наленч-Скалковський². З них перші два були медієвістами. Після того, як Л. Фінкель вийшов на пенсію (22 жовтня 1918 р.), Б. Дембінський остаточно покинув Львів, а Ш. Ашкеназі перебував за його межами, на філософському факультеті залишився лише один професор історії – С. Закшевський³.

Влітку 1919 р., після завершення польсько-української війни, в Львівському університеті частково відновлено навчання. Розпочалась реорганізація історичних кафедр. Найдієвішу участь у ній брала історична комісія в складі професорів: С. Закшевського, Я. Болоза-Антоневича, В. Брухнальського, Я. Каспровича, С. Вітковського та Е. Булянди⁴. На підставі її висновків 16 липня

¹ С. К. Uniwersytet imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie. Skład Uniwersytetu w roku akademickim 1917/1918. Lwów, 1917. S. 26–38.

² С. К. Uniwersytet imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie. Program wykładów w półroczu letnim 1917/1918. Lwów, 1918. S. 15.

³ Лаврецький Р. Реформування структури навчально-наукових підрозділів відділення “Історія” філософського факультету Львівського університету в 1918–1921 рр. / Роман Лаврецький // Наукові зошити історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Збірник наукових праць. / За ред. Т. Полещук. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2000. Вип. 3. С. 112.

1919 р. рада професорів факультету постановила відкрити кафедри: стародавньої історії, загальної історії середніх віків і загальної історії нового часу⁵. Тоді ж рада підтвердила необхідність існування звичайної кафедри історії Польщі (колишня назва “Польської історії”), завідувач якої професор С. Закшевський ще 5 червня 1919 р. отримав з Міністерства повідомлення про призначення на посаду⁶. За професором Ш. Ашкеназі збережено кафедру загальної історії нового часу, хоча його вже тривалий період не було у Львові. 11 жовтня 1919 р. професор Ш. Ашкеназі відмовився від посади у Львівському університеті⁷. 28 листопада того ж року факультетська рада одногосно погодилась з його проханням і прийняла відставку⁸.

16 червня 1919 р. професор Б. Дембінський листом повідомив декана С. Закшевського, що відмовляється від посади завідувача кафедри загальної історії середніх віків з огляду на призначення його заступником міністра Міністерства віровизнань та публічної освіти Польщі⁹. Цю відставку прийняли 24 липня 1919 р. Незадовго перед тим С. Закшевський, посилаючись на відповідне рішення історичної комісії, запропонував призначити наступником Б. Дембінського титулярного професора Адама Шельонговського. Він за дорученням ради викладав на філософському факультеті лекційний курс суспільної та економічної загальної історії. Проте ця пропозиція не була реалізована. З огляду на високу наукову кваліфікацію А. Шельонговського Міністерство погодилося на призначення його завідувачем кафедри суспільної та економічної історії нового часу з 1 жовтня 1919 р.¹⁰

Одним з центральних пунктів реформування історичних студій на філософському факультеті стала комплектація медієвістичних кафедр. На засіданні ради факультету 10 липня 1919 р. вирішено ліквідувати кафедру австрійської історії, вакантну після відставки Л. Фінкеля і, відповідно до поділу історії на три історичні етапи (стародавня, середніх віків і нового часу), відкрити кафедру загальної історії середніх віків. При цьому рада факультету наголошувала на тому, що претендент на цю посаду у своїх лекціях і практичних заняттях повинен зосередитись не на вивченні історії Польщі у її зв'язку із загальною історією, а на висвітленні загально історичного процесу. При цьому перевага надавалась молодим польським вченим які ще не досягнули університетських кафедр¹¹.

⁴ Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО), ф. 26, оп. 5, спр. 602, арк. 32; оп. 7, спр. 775, арк. 20; спр. 766, арк. 97.

⁵ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 2110, арк. 98.

⁶ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 715, арк. 80.

⁷ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 775, арк. 26.

⁸ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 35, арк. 154.

⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 557, арк. 97–98.

¹⁰ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 2109, арк. 34.

¹¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 602, арк. 9–10.

Влітку 1919 р. професор С. Закшевський запропонував призначити на кафедру загальної історії середніх віків як надзвичайного професора приват-доцента Ягеллонського університету Яна Домбровського¹². На підставі реферату історичної комісії рада професорів філософського факультету звернулася до Міністерства з проханням про призначення Я. Домбровського професором відповідної кафедри та керівником семінару загальної історії середніх віків з 1 жовтня 1919 р.¹³ Відповідне призначення Начальник держави Юзеф Пілсудський підписав 16 серпня 1919 р.¹⁴

Однак, професор Я. Домбровський не викладав у Львівському університеті жодного дня. 4 липня 1919 р. у Варшаві відбулось урочисте зібрання делегатів польських вищих шкіл з нагоди відновлення Віленського університету. З огляду на літні канікули вирішено без погодження з факультетською радою Львівського університету запросити у Віленський університет кращі наукові кадри. Подібну пропозицію отримав та прийняв професор Я. Домбровський. Між ним, радою професорів філософського факультету Львівського університету та Міністерством віровизнань та публічної освіти розпочалось тривале листування¹⁵. Професор Я. Домбровський просив раду надати йому для читання лекцій у Віленському університеті річну відпустку, а у випадку незгоди погоджувався на відставку¹⁶. 23 жовтня 1919 р. факультетська рада одногосно вирішила не погоджуватись на відпустку Я. Домбровського. Своє рішення рада мотивувала інтересами львівських студентів:

[...] тільки на історичні студії записалось кільканадцять десятків, не враховуючи студентів, що вивчають споріднені науки. Проте діючих професорів є тільки два і вони не можуть задовольнити навіть обмежені потреби навчання. Професор С. Закшевський змушений викладати повністю історію Польщі і викладає в даний час Ягеллонську епоху, а в наступному семестрі – епоху Вазів. Професор А. Шельонговський, як впливає зі змісту його декрету, викладає суспільну і економічну сторону історії нового часу. Оскільки молодь, що вивчає історію, складається з усіх університетських поколінь: від початківців, до тих, хто перебуває на етапі докторату, наріла нагальна потреба у викладанні загальної історії середніх віків разом з допоміжними науками, як найбільш стислого розділу історичних наук¹⁷.

4 листопада 1919 р. професор С. Закшевський запропонував прийняти відставку Я. Домбровського і представив висновок історичної комісії про необхідність призначення знаного краківського медієвіста Яна Пtasьніка професором загальної історії середніх віків і допоміжних історичних дисциплін.

¹² ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 766, арк. 97.

¹³ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 602, арк. 6.

¹⁴ Там само. Арк. 20.

¹⁵ Там само. Арк. 15, 16, 18–19, 22, 31–32.

¹⁶ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 775, арк. 26.

¹⁷ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 602, арк. 32.

До моменту призначення Я. Птасьніка тимчасове керівництво історичним семінаром, який колись очолювали професори Л. Фінкель та Б. Дембінський вирішено довірити професору А. Шельонговському¹⁸. Таким чином, рада факультету фактично відмовилась від відкриття окремої кафедри загальної історії середніх віків і погодилась розширити обсяг її викладання на допоміжні історичні дисципліни. Така увага до допоміжних історичних дисциплін пояснюється, передусім, бажанням професора С. Закшевського відновити в Львівському університеті ліквідовану в 1824 р. окрему кафедру допоміжних історичних наук (він та титулярний професор В. Семкович викладали дипломатику та палеографію у довоєнні роки, а в перші повоєнні роки цей обов'язок перейшов виключно до С. Закшевського)¹⁹. З огляду на те, що Міністерство не дало згоди на відновлення окремої кафедри допоміжних історичних дисциплін історична комісія запропонувала доручити професору, що викладатиме історію середніх віків ще й обов'язок читання лекцій та проведення семінарів з палеографії, дипломатики та інших допоміжних історичних наук²⁰.

Переговори про перевід Я. Птасьніка до Львова проводив у жовтні 1919 р. особисто декан факультету С. Закшевський (обох поєднували дружні стосунки). Міністерство дало офіційну згоду на призначення Я. Птасьніка надзвичайним професором загальної історії середніх віків та допоміжних історичних дисциплін у Львівському університеті 19 грудня 1919 р. (призначення було дійсне з 2 грудня 1919 р.)²¹. У відання професора Я. Птасьніка перейшов семінар загальної історії середніх віків та заклад допоміжних історичних дисциплін²². 25 березня 1925 р. його призначено звичайним професором загальної історії середніх віків та допоміжних історичних дисциплін²³.

Професор А. Шельонговський недовго виконував обов'язки керівника кафедри суспільної та економічної історії нового часу. Вже 18 лютого 1920 р. вчена рада філософського факультету постановила запропонувати йому посаду вакантну після відставки Ш. Ашкеназі²⁴. 16 березня 1920 р. підписано номінаційний декрет про призначення А. Шельонговського завідувачем кафедри та директором семінару загальної історії нового часу²⁵.

¹⁸ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 775, арк. 27.

¹⁹ *Semkowicz W. Nauki pomocnicze historii / Władysław Semkowicz // Kwartalnik Historyczny. Lwów, 1936. R. 51. Z. 1–2. S. 236.*

²⁰ *Лаврецький Р. Реформування структури навчально-наукових підрозділів відділення "Історія" ... С. 116.*

²¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 793, арк. 119; оп. 5, спр. 1566, арк. 86.

²² ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1566, арк. 9.

²³ Там само. Арк. 65.

²⁴ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 2110, арк. 126–127.

²⁵ Там само. Арк. 133.

18 лютого 1920 р., паралельно з призначенням А. Шельонговського на нову посаду, історична комісія вивчала кандидатури для заміщення вакантної посади завідувача кафедри суспільної та економічної історії²⁶. За пропозицією С. Закшевського запросити Францішека Буяка – відомого історика-архівіста та медієвіста, знавця історії польського господарства, професора Варшавського університету. Пропозиція про переїзд до Львова була прихильно сприйнята вченим з огляду на наукові плани та особисті причини²⁷. Крім того, Ф. Буяк вже був добре відомим медієвістом, оскільки значна частина його лекційних курсів, прочитаних ним в Ягеллонському університеті в 1905–1919 рр. була присвячена середньовічній історії²⁸.

18 вересня 1920 р. підписано номінаційний декрет і вже 1 жовтня 1920 р. Ф. Буяк мав приступити до професорських обов'язків у Львівському університеті²⁹. Проте в першому та другому триместрі 1920/1921 навч. р. вчений не проводив лекцій з суспільної та економічної історії через те оскільки не зміг знайти житло у Львові³⁰. Так само, зі значними організаційними та фінансовими труднощами проходила робота зі створення підпорядкованого професору Ф. Буяку семінару (з 1931 р. – інституту) суспільної та економічної історії³¹.

Постать професора Станіслава Закшевського (1873–1936) є знаковою в історії історичної науки Львівського університету³². Він був випускником Краківського університету, в 1893–1897 рр. поглиблено вивчав історичні науки під керівництвом кращих професорів: В. Закшевського, С. Смольки, А. Левіцького, С. Тарнавського, С. Кшижанівського та Б. Улановського³³. Університетські студії молодий учений продовжив у навчальних закладах та архівах Відня, Берліну та Риму, працював під егідою краківської Академії знань у римських архівах, а в 1903 р. здобув право на викладання історії Польщі та загальної середньовічної історії у Ягеллонському університеті³⁴.

²⁶ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 185, арк. 1; Архів ЛНУ ім. І. Франка, ф. 119, оп. 1, спр. 26, арк. 64.

²⁷ Лаврецький Р. Реформування структури навчально-наукових підрозділів відділення "Історія" ... С. 114.

²⁸ Horszowski S. Kronika Seminarjum historii społecznej i gospodarczej Uniw. J. K. we Lwowie za pierwszych dziesięć lat jego istnienia (1921–1931) / Stanisław Horszowski // Studja z Historji Społecznej i Gospodarczej poświęcone Prof. Dr. Bujakowi Franciszkowi. Lwów, 1931. S. 33–35.

²⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 185, арк. 20.

³⁰ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 793, арк. 155.

³¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 793, арк. 156; Budzyński Z. Franciszek Bujak (1875–1953) / Zdzisław Budzyński // Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku. / Pod red. J. Maternickiego, przy współpracy L. Zaskilniaka. Rzeszów, 2007. S. 430.

³² Детальну біо- та бібліографію професора С. Закшевського див. у: Błachowska K. Stanisław Zakrzewski (1873–1936) / Katarzyna Błachowska // Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku. / Pod red. J. Maternickiego; przy współpracy L. Zaskilniaka. Rzeszów, 2007. S. 397–398.

³³ Modelski T. E. Naukowa działalność Stanisława Zakrzewskiego / Teofil Emil Modelski // Kwartalnik Historyczny. Lwów, 1936. R. 50. Z. 2. S. 195.

³⁴ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 715, арк. 52.

Ще у 1903 р. С. Закшевського запрошували на викладацьку роботу у Львівський університет. На цю пропозицію він дав попередню згоду, але через поїздку до Рима, де він мав незавершену роботу, змушений був відкласти переїзд. Весною 1905 р. С. Закшевський повернувся з Рима, а в листопаді того ж року переїхав до Львова. Ще 24 березня 1905 р. Міністерство віровизнань та публічної освіти дало дозвіл на перевід доцентури С. Закшевського у Львівський університет. При цьому право викладання було розширене на допоміжні історичні дисципліни³⁵. 7 березня 1906 р. рада професорів філософського факультету прийняла рішення про необхідність створення окремої кафедри допоміжних історичних дисциплін. Посаду завідувача факультетська рада запропонувала доценту С. Закшевському³⁶. Але з огляду на те, що в середині 1906 р. професор Т. Войцеховський вийшов на пенсію його наступником на кафедрі став С. Закшевський. 4 травня 1907 р. ученому було присвоєно звання надзвичайного, а 11 квітня 1913 р. – звичайного професора польської історії Львівського університету³⁷. 1 червня 1907 р. С. Закшевський очолив кафедру польської історії, на якій працював до кінця життя (помер 15 березня 1936 р.)³⁸. 10 червня 1910 р. він очолив новостворений третій відділ історичного семінару, призначений для польської історії³⁹. У міжвоєнний період семінар історії Польщі користувався підвищеним інтересом у студентів⁴⁰. У перші міжвоєнні роки він був головним ініціатором реорганізації історичних кафедр на філософському факультеті. Використовуючи перебування на посаді декана факультету в 1919/1920 навч. р. та багаторічного голови Історичного товариства, він особисто сприяв запрошенню на професорські посади у Львівський університет кращих польських істориків.

У своїх лекціях з історії Польщі професор С. Закшевський особливу увагу зосередив на періоді середньовіччя та нового часу. Його лекційні курси за змістом охоплювали вузькі хронологічно вибрані періоди польської історії (за винятком останніх років життя). У міжвоєнний період він читав такі лекційні курси: “Історія козацьких війн”⁴¹, “Історія Польщі в часи П’ястів”⁴², “Польська історіографія”⁴³,

³⁵ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 715, арк. 37, 54.

³⁶ *Barycz H.* Na przełomie dwóch stuleci. Z dziejów polskiej humanistyki w dobie Młodej Polski / Henryk Barycz. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, 1977. S. 271.

³⁷ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 715, арк. 39, 41, 61.

³⁸ *Modelski T. E.* Towarzystwo Historyczne 1914–1924 // *Kwartalnik Historyczny*. Lwów, 1937. R. 51. Z. 1–2. S. 12.

³⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 715, арк. 10.

⁴⁰ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 911, арк. 23.

⁴¹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów w roku akademickim 1923/1924. Lwów, 1923. S. 33; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na wydziale filozoficznym w trymestrze III roku akademickiego 1923/1924. Lwów, 1924. S. 2.

⁴² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925. Lwów: Nakł. Uniwersytetu Jana Kazimierza, 1924. S. 36; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1935/1936. Lwów, 1935. S. 45.

⁴³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1925/1926. Lwów, 1925. S. 38; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademicki 1932/1933. Lwów, 1932. S. 44.

“Часи Локетка і Казимира Великого”⁴⁴, “Історія Польщі за Ягайлонів”⁴⁵, “П’ястівська епоха. Початки історії Польщі”, “П’ястівська епоха. З 1138 р. до 1241 р.”⁴⁶, “Польща, Литва і Русь з XIII до XVI ст.”⁴⁷, “Польща за Ягайлонів з особливим оглядом політичної історії”⁴⁸, “Історія Польщі. Часи Сигізмунда Старого і Сигізмунда Августа”, “Польська історіографія в XVI ст.”⁴⁹, “Історія Польщі”⁵⁰. Крім того, професор С. Закшевський очолював роботу семінару історії Польщі (1910–1936 рр.), проводив історіографічні заняття, на яких відбувався розбір найдавніших латинських і староруських джерел.

Значним надбанням для розвитку львівської медієвістики став переїзд до Львова в 1920 р. на посаду надзвичайного професора загальної історії середніх віків та допоміжних історичних дисциплін знаного краківського історика, учня професорів С. Закшевського, С. Смольки, Б. Улановського та С. Кжижановського – Яна Птасьніка. Після здобуття наукової підготовки в Ягеллонському університеті, молодий учений декілька років навчався у закордонних університетах, працював в архівах і бібліотеках Італії, Німеччини, Угорщини, значний внесок зробив у вивчення та публікацію документів Ватиканського архіву⁵¹. Сучасники оцінювали його як першокласного знавця польської та загальної середньовічної історії, допоміжних історичних дисциплін та історії культури⁵².

Переїзд до Львова затягнувся через житлову проблему (певний час він мешкав у приміщенні старого будинку Університету на вул. Миколая). За наполяганням С. Закшевського професор Я. Птасьнік у своїх лекційних курсах

---

⁴⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1926/1927. Lwów, 1926. S. 39.

⁴⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928. Lwów, 1927. S. 28.

⁴⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1928/1929. Lwów, 1928. S. 26.

⁴⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930. Lwów, 1929. S. 27.

⁴⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1930/1931. Lwów, 1930. S. 30.

⁴⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932. Lwów, 1931. S. 43; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademicki 1932/1933. Lwów, 1932. S. 44; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934. Lwów, 1933. S. 44; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935. Lwów, 1934. S. 41.

⁵⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademicki 1932/1933 ... S. 44; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 44; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935. Lwów: Nakł. Uniwersytetu Jana Kazimierza, 1934. S. 41.

⁵¹ *Bujak F.* Życiorys Jana Ptaśnika / Franciszek Bujak // *Kwartalnik Historyczny*. Lwów, 1930. R. 44. T. 1. Z. 1. S. 15–31.

⁵² ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1566, арк. 1–4.

робив акцент на висвітленні загальної історії, оскільки як писав декан “молодь перенасичена полоністикою, не має можливості ґрунтовнішого зіткнення з універсальною історією”⁵³. Впродовж десятиріччя перебування на кафедрі у Львівському університеті професор Я. Птаський зосередився на висвітленні наступних лекційних курсів з обсягу середньовічної історії: “Переселення народів”⁵⁴, “Релігійне та суспільне життя в середніх віках”⁵⁵, “Міста в середніх віках”⁵⁶, “Історія лицарства в середні віки”⁵⁷, “Часи раннього середньовіччя”⁵⁸, “Часи раннього Відродження”⁵⁹, “Міста і міщанство в середніх віках”⁶⁰.

Значні зусилля Я. Птаський скерував на організацію та створення матеріальної бази семінару загальної середньовічної історії та закладу допоміжних історичних дисциплін, науковий вишкіл студентів та докторантів.

У 1924 р. через ту ж житлову проблему професор Я. Птаський погодився на перевід у Віленський університет ім. Стефана Баторія, в якому йому запропонували посаду завідувача кафедри загальної історії та керівника інституту історії польської та західноєвропейської культури. Найвідоміші представники львівського історичного середовища висловили з цього приводу протест, вмовляли Я. Птаського не залишати Львів. 5 квітня 1924 р. рада гуманітарного факультету звернулася до Міністерства віровизнань і публічної освіти та Віленського університету з проханням відкликати перевід Я. Птаського до університету ім. Стефана Баторія, оскільки “Львівський університет має лише 4 кафедри з вивчення середньовічної історії, а Віленський – 6 [...] на дві з них запрошені професор Я. Птаський і доцент Т. Е. Модельський. Львівський університет вже віддав так багато наукових сил на справу наших новостворених університетів, що тепер не може погодитись на відхід одночасно двох істориків”⁶¹. Фактично рада факультету піклувалась про інтереси студентів, яких

⁵³ Kolbuszewska J. Jan Ptański (1876–1930) / Jolanta Kolbuszewska // *Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku* / Pod red. J. Maternickiego; przy współpracy L. Zaskilniaka. Rzeszów, 2007. S. 474.

⁵⁴ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1566, арк. 16.

⁵⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademickim 1923/1924. Lwów, 1923. S. 33.

⁵⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na wydziale filozoficznym w trymestrze III roku akademickiego 1923/1924. Lwów, 1924. S. 2; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925 ... S. 37.

⁵⁷ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1046, арк. 13; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1925/1926 ... S. 39; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1926/1927 ... S. 40.

⁵⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 29.

⁵⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1928/1929 ... S. 26.

⁶⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930 ... S. 27.

⁶¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 900, арк. 32–33; оп. 5, спр. 1566, арк. 50–51, 55, 57.

в історичних семінарах працювало близько 300 осіб. Щоб втримати Я. Птасьніка у Львівському університеті рада вмовила його ще рік не змінювати місце праці, а 4 червня 1924 р. обрала деканом гуманітарного факультету⁶². Згодом учений одружився і відмовився від ідеї переїзду, тому працював у Львівському університеті до самої смерті (22 лютого 1930 р.).

Значний внесок в розвиток польської історичної науки й освіти загалом, і львівської медієвістики зокрема, зробив професор Францішек Буяк. Учений був новатором у Польщі з вивчення суспільної та економічної історії. Він, випускник філософського факультету Ягеллонського університету (1894–1900 рр. – студент; 1894–1898 рр. – докторант), поглиблено вивчав історичні дисципліни, географію, статистику. На початках наукової кар'єри Ф. Буяк проводив дослідження в галузі історичної географії польських теренів від найдавніших часів до початку XVI ст., в 1900 р. здобув науковий ступінь доктора наук з історичної географії⁶³. Надалі відбулася зміна наукових зацікавлень вченого, він звернув увагу на соціально-економічну історію, зокрема досліджував колонізацію Малополющі. Результатом цього стала перша в польській науці габілітація з економічної історії на тему “Дослідження над заселенням Малополющі”, яку він захистив 1905 р. У 1902–1909 рр. Ф. Буяк виконував обов'язки ад'юнкта Крайового архіву в Кракові, у 1909–1918 рр. – надзвичайного професора польської та загальної економічної історії Краківського, а в 1919–1920 рр. – звичайного професора Варшавського університетів⁶⁴.

На роботу в Львівський університет професор Ф. Буяк прибув після відставки з посади міністра сільського господарства Польщі (його критикували, як натхненника непопулярної земельної реформи). У 1920–1941 рр. учений очолював кафедру суспільної та економічної історії, був керівником семінару (1921–1931 рр.) та інституту (1931–1939 рр.) суспільної та економічної історії Львівського університету.

Професору Ф. Буяку належить роль організатора та реформатора в польській історичній науці загалом і медієвістики зокрема. Йому вдалось використати науковий потенціал працівників інституту суспільної та економічної історії для організації наукових досліджень за певними тематичними напрямками. У семінарі та інституті під керівництвом професора в середньому працювало 30 студентів та докторантів⁶⁵. Знавець середньовічної історії К. Тименецький називав

⁶² ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1566, арк. 60, 62.

⁶³ *Budzyński Z.* Szkoła historii społeczno-gospodarczej Franciszka Bujaka na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie / Zdzisław Budzyński // *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX wieku* / Pod red. J. Maternickiego i L. Zaszkiłniaka. Rzeszów, 2004. T. 2. S. 313.

⁶⁴ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 185, арк. 145.

⁶⁵ *Budzyński Z.* Franciszek Bujak (1875–1953) / Zdzisław Budzyński // *Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku*. / Pod red. J. Maternickiego; przy współpracy L. Zaszkiłniaka. Rzeszów, 2007. S. 431.

Ф. Буяка найблискучішою індивідуальністю в колективі працівників інституту суспільної та економічної історії⁶⁶.

У міжвоєнний період лекційні курси та спецкурси, які викладав професор Ф. Буяк, частково або повністю стосувались середньовічної історії. Серед них на увагу заслуговують: “Історія колонізації на польських землях”⁶⁷, “Економічна історія Польщі в нарисі”⁶⁸, “Історичний нарис слов’янської колонізації”⁶⁹, “Загальна економічна історія”⁷⁰, “Економічна історія Польщі”, “Історична географія Польщі”⁷¹, “Історія колонізації в Польщі та інших слов’янських країнах”⁷², “Суспільна та економічна історія народів, що перебувають на нижчому рівні культури”⁷³, “Економічна та суспільна історія Польщі в середні віки”, “Економічні погляди в Польщі в XVI ст.”⁷⁴, “Економічні відносини слов’ян до початку XI ст.”⁷⁵, “Економічне життя Польщі в XVI ст.”, “Вплив економічних чинників на політичне життя Польщі”, “Соціологія села”⁷⁶, “Джерела до історії заселення Польщі”⁷⁷, “Суспільна та економічна історія середньовічної Польщі”⁷⁸.

Крім того, професор Ф. Буяк, поряд з декількома іншими знаними істориками Львівського університету, зробив значний внесок у реорганізацію історичних кафедр, навчального процесу та наукових студій. Зокрема, він критикував

⁶⁶ *Tymieniecki K.* Okres średniowieczny / Kazimierz Tymieniecki // *Kwartalnik Historyczny*. Lwów, 1937. R. 51. S. 282.

⁶⁷ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 185, арк. 27.

⁶⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów w roku akademickim 1923/1924 ... S. 34.

⁶⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925 ... S. 37.

⁷⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1925/1926 ... S. 39; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938. Lwów, 1937. S. 48.

⁷¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1046, арк. 13; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1926/1927 ... S. 40; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 29.

⁷² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 29.

⁷³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1928/1929 ... S. 27.

⁷⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930 ... S. 28; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1930/1931 ... S. 30.

⁷⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1930/1931 ... S. 30.

⁷⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 44; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademicki 1932/1933. Lwów, 1932. S. 44.

⁷⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935 ... S. 42.

⁷⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937. Lwów: Nakł. Uniwersytetu Jana Kazimierza, 1936. S. 47.

застарілу модель університету, в якому організація навчального процесу і наукові студії нерозривно пов'язані. Вчений вважав, що не кожен добрий науковець може бути талановитим педагогом і навпаки, а тому пропонував створювати при університетах науково-дослідні заклади за певними пріоритетними напрямками. Їх працівники мали бути частково чи у повному обсязі звільнені від педагогічних обов'язків. Дана ідея була реалізована в 1931 р. на прикладі Інституту суспільної та економічної історії.

Після смерті професора Я. Птасьніка постало питання про його наступника на кафедрі. Тимчасово керівництво семінаром загальної середньовічної історії та закладу допоміжних історичних дисциплін доручено професору Ф. Буяку⁷⁹. 7 травня 1930 р. на засіданні ради професорів гуманітарного факультету заслухано доповідь професора С. Закшевського, який від імені історичної комісії запропонував розділити вакантну після смерті Я. Птасьніка кафедру на дві окремі: загальної історії середніх віків та допоміжних історичних дисциплін. Він же запропонував кандидатом на посаду завідуючого кафедри допоміжних історичних дисциплін колишнього приват-доцента Львівського університету, а на той час професора Віленського університету, Т. Е. Модельського⁸⁰. Справу відкриття окремої кафедри допоміжних історичних дисциплін не вдалось успішно завершити, тому на засіданні ради факультету 18 червня 1930 р. прийнято рішення про тимчасове збереження за професором кафедри загальної історії середніх віків обов'язку викладання допоміжних історичних дисциплін⁸¹.

Теофіл Еміль Модельський навчався у 1904–1909 рр. у Львівському університеті під керівництвом професорів Л. Фінкеля, Б. Дембінського та Т. Войцеховського, в 1909 р. здобув ступінь доктора філософії на основі захисту дисертації “Король Гебалім в листі Хасдая”⁸², працював гімназійним професором у Львові, у 1917–1924 рр. – приват-доцентом історії середніх віків, австрійської історії та історії балканських країн Львівського університету⁸³. Паралельно вчений виконував обов'язки асистента Архіву Львівського університету (1910–1924), секретаря Історичного товариства у Львові (1914–1924), співредактора журналу “Квартальник Історичний” (1918–1919). У 1924–1930 рр. Т. Е. Модельський очолював надзвичайну кафедру загальної історії середніх віків та допоміжних історичних наук Віленського університету⁸⁴.

⁷⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1172, арк. 47, спр. 1261, арк. 1.

⁸⁰ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1170, арк. 35–36.

⁸¹ Там само. Арк. 49.

⁸² *Modelski T. E. Król Gebalim w liście Chasdaja* / T. E. Modelski. Lwów, 1910.

⁸³ Архів Львівського національного університету імені Івана Франка (далі – Архів ЛНУ ім. Івана Франка), ф. 119, оп. 1, спр. 126, арк. 1–2; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1276, арк. 1; *Haisig M. Modelski Teofil Emil* (16.XI.1881 – 5.III.1967) / Marjan Haisig // *Kwartalnik Historyczny*. Warszawa, 1968. R. 81. S. 259.

⁸⁴ Архів ЛНУ ім. Івана Франка, ф. 119, оп. 1, спр. 126, арк. 2.

Близькість до львівського історичного середовища і особисті стосунки з С. Закшевським відіграли вирішальну роль у запрошенні Т. Е. Модельського на професорську посаду у Львівський університет. 20 вересня 1930 р. Президент міжвоєнної Польщі Ігнацій Мосцицький підписав номінаційний декрет, а 1 жовтня 1930 р. Т. Е. Модельський приступив до виконання обов'язків звичайного професора загальної історії середніх віків⁸⁵. На цій посаді вчений залишався до приходу радянської влади. Крім того, він очолював семінар загальної історії середніх віків та заклад допоміжних історичних дисциплін. Під його безпосереднім керівництвом п'ятеро докторантів, учасників його семінару, здобули докторські дипломи⁸⁶, хоча вченому так і не вдалось створити власну наукову школу в Львівському університеті.

У своїх лекціях професор Т. Е. Модельський основну увагу зосереджував на загальній середньовічній історії: “Найдавніші і найновіші норманські теорії щодо польських земель”⁸⁷, “Меровінги і Каролінги”⁸⁸, “Часи Каролінгів”, “Полемічна література XV ст.”⁸⁹, “Історіописання середніх віків”⁹⁰, “Собор в Констанції і Польща, 1414–1418”⁹¹, “Антитурецькі трактати на зламі доби середньовіччя і Нового часу”⁹², “Німеччина і Польща в X ст.”⁹³, “Історія Візантії та Османської держави в XIV і XV ст.”⁹⁴, “Історія раннього середньовіччя”⁹⁵ та допоміжних історичних дисциплінах (дипломатиці, історіографії, палеографії).

У зв'язку з тим, що після смерті професора Л. Фінкеля вакантною залишалась посада керівника Архіву Львівського університету, 22 квітня 1931 р. ректорат навчального закладу довірив його керівництво професору Т. Е. Модельському⁹⁶. Ці обов'язки він виконував до 1939 р.

⁸⁵ Архів ЛНУ ім. Івана Франка, ф. 119, оп. 1, спр. 126, арк. 1; ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1172, арк. 85.

⁸⁶ *Tyszkiewicz J. Teofil Emil Modelski (1881–1967) / Jan Tyszkiewicz // Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku / Pod red. J. Maternickiego; przy współpracy L. Zaskilniaka. Rzeszów, 2007. S. 503.*

⁸⁷ Університет Яна Казимієрза у Львові. Програм wykładów na wydziale filozoficznym w trymestrze III roku akademickiego 1923/1924 ... S. 3.

⁸⁸ Університет Яна Казимієрза у Львові. Програм wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 45.

⁸⁹ Університет Яна Казимієрза у Львові. Програм wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademickim 1932/1933 ... S. 45.

⁹⁰ Університет Яна Казимієрза у Львові. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 44.

⁹¹ Університет Яна Казимієрза у Львові. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935 ... S. 42.

⁹² Університет Яна Казимієрза у Львові. Spis wykładów na rok akademicki 1935/1936 ... S. 46.

⁹³ Університет Яна Казимієрза у Львові. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937 ... S. 48.

⁹⁴ Університет Яна Казимієрза у Львові. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938. Lwów, 1937. S. 49.

⁹⁵ Університет Яна Казимієрза у Львові. Spis wykładów w roku akademickim 1938/1939. Lwów, 1938. S. 49.

⁹⁶ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1172, арк. 101.

На початку 20-х рр. ХХ ст. в Польщі проведено реформу системи середньої і вищої освіти, запроваджено нові навчальні дисципліни та навчальні програми, поглиблено спеціалізацію в галузі історії. Відповідно до нових навчальних програм Львівського університету необхідно було відкрити кафедру історії освіти та шкільництва, яка б відігравала допоміжну роль для істориків, полоністів і педагогів. Весною 1923 р. рада філософського факультету вирішила запросити на цю посаду професора Варшавського університету Станіслава Лемпицького⁹⁷. Він був випускником Львівського університету, поглиблено вивчав філологію та історію (останню – під керівництвом професорів Ш. Ашкеназі та О. Бальцера), в 1914 р. здобув ступінь доктора філософії, працював гімназійним професором та функціонером Державного архіву у Львові, а в 1922 р. пройшов габілітацію⁹⁸. 12 лютого 1924 р. С. Лемпицького призначили на посаду професора надзвичайної кафедри історії освіти та шкільництва й керівника відповідного відділу історичного семінару⁹⁹. У 1932 р. керований С. Лемпицьким семінар було перетворено на інститут історії освіти та шкільництва. В роботі семінару історії освіти та шкільництва брали участь у середньому 60–80 студентів, а в роботі просемінару – близько 100 осіб¹⁰⁰. 25 вересня 1933 р. С. Лемпицькому надано посаду звичайного професора¹⁰¹. На цій посаді він працював до вересня 1939 р.

Медієвістична складова займала помітне місце у лекціях професора С. Лемпицького. Він, зокрема, провів лекційні курси: “Освіта в Польщі в другій половині XV ст.”, “Освіта в Польщі в часи останніх Ягайлонів”, “Польсько-чеські освітні відносини в середньовіччі”, “Історія польської освіти в часи Баторія і Сигізмунда III”¹⁰², “Виховання королівських дітей в Польщі”¹⁰³, “Еразм з Роттердаму, його значення в історії культури та виховання”, “Лютер-Мелангтон-Штурм щодо шкільної виховної реформи в добу Гуманізму і Реформації”¹⁰⁴, “Історія університетів в нарисі”, “Основні напрямки в духовній культурі Польщі XV ст.”¹⁰⁵, “Духовна культура в Польщі в XVI ст.”¹⁰⁶, “Польська молодь у

⁹⁷ Лаврецький Р. Наукова та педагогічна діяльність працівників кафедри історії освіти та шкільництва Львівського університету (1924–1939) / Роман Лаврецький // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 1999. Вип. 34. С. 355.

⁹⁸ Szulakiewicz W. Stanisław Lempicki (1886–1947) / Władysława Szulakiewicz // Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku / Pod red. J. Maternickiego; przy współpracy L. Zaszkiłniaka. Rzeszów, 2007. S. 556–558.

⁹⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1080, арк. 119.

¹⁰⁰ Львівська Наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів, ф. 132 (Львівський університет), У-195, арк. 33–45.

¹⁰¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1080, арк. 17.

¹⁰² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925 ... S. 37–38.

¹⁰³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1925/1926 ... S. 40.

¹⁰⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1926/1927 ... S. 41.

¹⁰⁵ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1080, арк. 130–131; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 30.

¹⁰⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 27.

закордонних університетах”¹⁰⁷, “Королівський двір як осередок культури в давній Польщі”¹⁰⁸, “Кременець”¹⁰⁹, “Ренесанс і гуманізм в Польщі (духовні течії, наукове і літературне життя)”¹¹⁰ тощо.

Після смерті професора С. Закшевського постало питання про його наступника на кафедрі історії Польщі. Лекції з історії Польщі рада факультету доручила проводити приват-доцентам К. Тишковському, Б. Володарському та К. Малечинському, а практичні заняття – професору Т. Е. Модельському¹¹¹. 6 травня 1936 р. рада гуманітарного факультету обрала комісію для вибору його наступника (К. Кольбушевський (декан), Ф. Буяк (голова), А. Шельонговський, К. Хилінський, Т. Е. Модельський та С. Лемпицький). На підставі анкет, розісланих у польські університети, професор А. Шельонговський зачитав реферат про претендентів і запропонував від імені комісії запросити на посаду керівника кафедри історії Польщі знаного медієвіста, вихованця Львівського університету, учня Т. Войцеховського, титулярного професора Віленського університету Людвіка Колянковського¹¹². 15 грудня 1936 р. президент Речі Посполитої призначив його звичайним професором та керівником закладу історії Польщі Львівського університету¹¹³. Л. Колянковський не переїхав на постійно до Львова, жив у Варшаві. До своїх обов’язків у Львівському університеті він приступив 1 січня 1937 р.¹¹⁴

Будучи професором історії Польщі у Львівському університеті (1937–1939 рр.), Л. Колянковський значну увагу в лекційних курсах приділяв періоду пізнього середньовіччя. За півтора роки викладання у Львові (1937–1938, в 1938–1939 навчальному році не оголосив лекцій), він провів лекційні курси: “Польща та Крим в XIII і XIV ст.”, “Сигізмунд Август (продовження)”, “Історія взаємин Кримського ханства з Польщею в XV–XVI ст.” та “Відносини Польщі та Литви з Московщиною Івана Грозного”¹¹⁵.

¹⁰⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1930/1931 ... S. 31.

¹⁰⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 45; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 53.

¹⁰⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 45.

¹¹⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937 ... S. 48.

¹¹¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1440, арк. 36; оп. 5, спр. 906, арк. 52, 73.

¹¹² ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 906, арк. 55–59.

¹¹³ Там само. Арк. 80.

¹¹⁴ *Stobiecki R.* Ludwik Kolankowski (1882–1956) / Rafał Stobiecki // *Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku / Pod red. J. Maternickiego; przy współpracy L. Zaskilniaka.* Rzeszów, 2007. S. 512.

¹¹⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938 ... S. 49–50.

Професор Л. Колянковський здійснив декілька спроб в напрямку реорганізації та відкриття нових історичних кафедр гуманітарного факультету медієвістичного профілю. На засіданні ради гуманітарного факультету 13 жовтня 1937 р. він зачитав реферат про необхідність створення кафедри земель західних слов'ян до 1000 року та ініціював утворення кафедри історії Русі¹¹⁶. Дане питання рада скерувала для вивчення історичній комісії. 4 травня 1938 р. професор Л. Колянковський від імені комісії доповів, що з огляду на політичні мотиви, варто замість кафедри історії Русі заснувати на факультеті кафедру історії Східної і Південно-Східної Європи¹¹⁷. Однак, через політичні причини та бюрократичні перепони Міністерство вировизнань та публічної освіти не дало згоди на це нововведення.

Суттєвий внесок у розвиток медієвістики в Львівському університеті міжвоєнного періоду здійснили науковці, які не досягли професорських посад. У процесі поглиблення історичної спеціалізації в 30-х роках ХХ ст. та перетворення семінарів і закладів на кафедри сучасного зразка, титулярні професори та приват-доценти своїми спецкурсами заповнювали прогалини в лекціях офіційних професорів через відсутність в їх лекціях хронологічної послідовності висвітлення середньовічної історії. Знаними медієвістами, які викладали на філософському (гуманітарному) факультеті впродовж 1919–1939 рр., а згодом у післявоєнній Польщі стали корифеями історичної науки, були: приват-доцент історії Південно-Східної Європи (з 1917 р.), титулярний професор (1931–1939 рр.) Ольгерд Гурка; приват-доцент історії культури Польщі (з 1920 р.), титулярний професор (1929–1939 рр.) Казимир Гартлеб; приват-доцент історії Східної Європи зі спеціальним оглядом історії Литви Вітольд Каменецький (1926–1937 рр.); приват-доцент допоміжних історичних дисциплін (з 1929 р.), титулярний професор (з 1939 р.) Кароль Малечинський; приват-доцент суспільної та економічної історії Стефан Інґльот (1932–1939 рр.); приват-доцент загальної історії середніх віків Броніслав Влодарський (1934–1939 рр.); приват-доцент середньовічної історії Станіслав Зайончковський (1930–1931 рр.).

Відомим медієвістом міжвоєнної Польщі був титулярний професор Львівського університету, непересічна особистість у науковому середовищі міжвоєнного Львова Ольгерд Гурка (1887–1955). Вихованець львівської історичної школи, продовжував навчання у Відні, Парижі, Бейруті та Константинополі. В роки Першої світової війни воював у складі польських військових формувань, працював на дипломатичній посаді в Румунії, з 1932 р. був директором Східного інституту при МЗС Польщі у Варшаві¹¹⁸. Під час викладання у Львівському університеті основну увагу присвячував польській та загальній історії періоду пізнього середньовіччя: “Четвертий хрестовий похід

¹¹⁶ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1545, арк. 2.

¹¹⁷ Там само. Арк. 40–41.

¹¹⁸ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 525, арк. 32, 135; спр. 906, арк. 30.

та Рим і Візантія”¹¹⁹, “Історія Румунії до 1601 р.”¹²⁰, “Польська політика щодо Угорщини, Молдавії та Південної Русі від Казимира Великого до Карловецького миру”¹²¹, “Схід і Захід в політичному, економічному і культурному житті Польщі з кінця XIV до кінця XVIII ст.”¹²², “Відносини Польщі з Туреччиною та татарами (Кримом) від приєднання Червоної Русі до 1699 р.”¹²³, “Рим і Візантія від схизми до падіння Константинополя”¹²⁴, “Італійське” питання в історії Польщі”, “Середньовічна історіографія Угорщини, Чехії та Румунії”¹²⁵, “Польща та Румунія з 1340 до 1699 р.”¹²⁶, “Турецькі джерела з історії Польщі (XV–XVIII ст.)”¹²⁷, “Методологічні та джерельні проблеми південно-східних земель давньої Речі Посполитої (XIV–XVII ст.)”¹²⁸, “Методологія історичних досліджень Південного Сходу Європи (середньовіччя і Новий час)”¹²⁹.

Титулярний професор Казимир Гартлеб – яскравий представником львівської історичної школи першої половини ХХ ст., учень професорів А. Шельоговського, Б. Дембінського, Л. Фінкеля та С. Закшевського. К. Гартлеб був одним з перших професійних дослідників історії культури у Львівському університеті¹³⁰. Його лекції та практичні заняття з середньовічної історії польської культури були органічним доповненням до лекцій з політичної та економічної історії, які проводили його колеги. Серед них варто згадати спецкурси: “Часи і люди. Відродження в Польщі”¹³¹, “Історія розквіту та падіння Реформації в Польщі”¹³²,

¹¹⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925 ... S. 38.

¹²⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1925/1926 ... S. 40.

¹²¹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1926/1927 ... S. 41.

¹²² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 30.

¹²³ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 525, арк. 149.

¹²⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930 ... S. 29.

¹²⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1930/1931 ... S. 31; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 46.

¹²⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademickim 1932/1933 ... S. 46.

¹²⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 46; Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935 ... S. 44.

¹²⁸ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 525, арк. 149.

¹²⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938 ... S. 50.

¹³⁰ Архів ЛНУ ім. І. Франка, ф. 119, оп. 1, спр. 40; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 379; *Lempicki S., Hartleb K. Historia kultury / Stanisław Lempicki, Kazimierz Hartleb // Kwartalnik Historyczny. Lwów, 1937. R. 51. S. 477.*

¹³¹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na wydziale filozoficznym w trymestrze III roku akademickiego 1923/1924 ... S. 3.

¹³² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925 ... S. 38.

“Культура Польщі в епоху Відродження”¹³³, “Культурне життя і мистецькі взаємини при дворі Сигізмунда Августа”¹³⁴, “Ягайлони (Історія і політика династії. Культура народу)”¹³⁵, “Духовна і матеріальна культура в епоху Ягайлонів”¹³⁶, “Історія духовної і матеріальної культури в Польщі (П’ястівські і ягайлонські часи)”¹³⁷, “Ягайлони. Їх роль і значення в історії польської культури”¹³⁸, “Культура королівського двору в епоху П’ястів і Пшемислідів”¹³⁹, “Польща та Європа в період гуманізму та реформації”¹⁴⁰.

Приват-доцент загальної історії середніх віків, учень професора С. Закшевського Б. Влодарський увійшов у польську історіографію як фахівець у галузі середньовічної історії Польщі, Чехії, Угорщини, Литви та Русі, неперевершений знавець середньовічних джерел¹⁴¹. З-поміж його лекційних курсів на увагу заслуговують: “Нарис середньовічної історіографії”¹⁴², “П’ясти та Пшемисліди”, “Хрестові походи та Польща”¹⁴³ та “Історія Русі перед поділами Польщі”¹⁴⁴.

Ще один учень професора С. Закшевського, титулярний професор Кароль Малечинський вважався одним з кращих фахівців Львівського університету в галузі допоміжних історичних дисциплін. Деякі з його спецкурсів: “Папська дипломатика”, “Головні елементи середньовічної хронології”¹⁴⁵, “Хроніка так званого Галла. Літературний та історичний розгляд”¹⁴⁶, “Елементи

¹³³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1925/1926 ... S. 40.

¹³⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1926/1927 ... S. 41.

¹³⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 30.

¹³⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930 ... S. 29.

¹³⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademickim 1932/1933 ... S. 45.

¹³⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935 ... S. 43.

¹³⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1935/1936 ... S. 47.

¹⁴⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937 ... S. 49.

¹⁴¹ Архів ЛНУ ім. І. Франка, оп. 1, спр. 35; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 274.

¹⁴² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1935/1936 ... S. 47.

¹⁴³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937 ... S. 50.

¹⁴⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938 ... S. 50.

¹⁴⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 46.

¹⁴⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademickim 1932/1933 ... S. 46.

середньовічної хронології¹⁴⁷, “Латинська палеографія середніх віків”, “Нарис середньовічної нумізматики”, “Історія Червенської землі до 1340 р.”¹⁴⁸ були вкрай необхідні в підготовці майбутніх медієвістів. За відсутності окремої кафедри допоміжних історичних дисциплін, лекції К. Малечинського значно збагатили львівську медієвістику 30-х років ХХ ст.

Приват-доцент суспільної та економічної історії Стефан Інґльот належить до школи професора Ф. Буяка. С. Інґльот був знавцем економічної та суспільної історії середньовіччя, історії польського міста та села¹⁴⁹. На увагу заслуговують його лекційні курси з обсягу середньовічної історії: “Село і місто в XI–XV ст.”, “Економічна історія середніх віків”¹⁵⁰, “Середньовічна загальна історія”¹⁵¹, “Суспільний і економічний розвиток Польщі в XVI ст.”¹⁵², “Натуральне господарство і грошове господарство в середньовіччі”, “Нарис історії польського села (X–XX ст.)”¹⁵³. Враховуючи наукові та педагогічні досягнення С. Інґльота вченого рада гуманітарного факультету 14 червня 1939 р. постановила звернутись до Міністерства з клопотанням про присвоєння йому титулу професора. Через початок війни ця номінація не наступила¹⁵⁴.

Відомий польський медієвіст, учень професора С. Закшевського С. Зайончковський у 1926–1930 рр. виконував обов’язки асистента кафедри історії середніх віків Львівського університету¹⁵⁵. Незабаром після габілітації (1930 р.) він оголосив, що викладатиме лекційні курси “Історія ордену хрестоносців, зі спеціальним оглядом його східних справ”¹⁵⁶ і “Польща та Бранденбург в середні віки”¹⁵⁷, але незабаром перевівся у Віленський університет (1931 р.)¹⁵⁸.

Приват-доцент історії Східної Європи зі спеціальним оглядом історії Литви, публіцист і політик Вітольд Каменецький вважався одним з кращих в Польщі знавців історії Великого князівства Литовського¹⁵⁹. В. Каменецький був

¹⁴⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 46.

¹⁴⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937 ... S. 49–50.

¹⁴⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 769, арк. 24.

¹⁵⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 44, 47.

¹⁵¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1616, арк. 53.

¹⁵² Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1935/1936 ... S. 47.

¹⁵³ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938 ... S. 50.

¹⁵⁴ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 769, арк. 52.

¹⁵⁵ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 704, арк. 1–6.

¹⁵⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1931/1932. Skład Uniwersytetu w latach akademickich 1930/1931 i 1931/1932 ... S. 46.

¹⁵⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów oraz skład Uniwersytetu w roku akademickim 1932/1933 ... S. 46.

¹⁵⁸ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 704, арк. 43.

¹⁵⁹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 790, арк. 17.

вихованцем краківської історичної школи, відомим публіцистом, займав відповідальні державні посади в міжвоєнній Польщі. Вчений читав у Львівському університеті спецкурс “Литва як територія перехрещення впливів Сходу і Заходу в XIV–XVI ст.”¹⁶⁰, викладав на дипломатичному відділенні Правничого факультету¹⁶¹.

Окремі аспекти медієвістики досліджувала учениця професора С. Закшевського, знаний дидактик та методист, популяризатор історії Єва Малечинська. У Львівському університеті вона виконувала обов’язки асистента кафедри історії Польщі (1923–1924 рр.), в 1933–1939 рр. проводила лекції з дидактики історії¹⁶².

Знавцем історії середньовічних міст (особливо м. Львова), популяризатором феміністичного руху була багаторічна асистентка кафедри загальної історії середніх віків та закладу допоміжних історичних дисциплін (1921–1931 рр.), та приват-доцент історії міст та їх культури (1937–1939 рр.) Луція Харевічова¹⁶³. Після габілітації, в 1937/1938 навч. р. вона провела спецкурс “Міста стародавності і середньовіччя”¹⁶⁴.

У міжвоєнний період у Львівському університеті пріоритетним напрямом, який підтримувала державна адміністрація, була орієнталістика. Один з чільних сходознавців університету, звичайний професор філології Далекого Сходу Владислав Котвіч (1923–1939 рр.), крім філології, досліджував історію кочових народів Центральної Азії¹⁶⁵. З-поміж прочитаних ним спецкурсів на увагу заслуговують “Історія турків і монголів до XIII ст.”¹⁶⁶ та “Кочові народи Середньої Азії та їх експансія на захід”¹⁶⁷.

Знавцем візантології у Львівському університеті був талановитий учень професора Константія Хилінського, багаторічний асистент кафедри стародавньої історії, в 1928–1936 рр. приват-доцент стародавньої історії зі спеціальним оглядом історії ранньої Візантії Казимир Закшевський¹⁶⁸. Учений, зокрема, прочитав спецкурс “Огляд історії Візантійської імперії”¹⁶⁹. В 1933 р. з ініціативи

---

¹⁶⁰ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1927/1928 ... S. 30.

¹⁶¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 790, арк. 31–34.

¹⁶² Архів ЛНУ ім. І. Франка, ф. 119, оп. 1, спр. 115, арк. 1–2; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1179, арк. 1–8.

¹⁶³ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1980, арк. 8, 20, 23, 101–102.

¹⁶⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1937/1938 ... S. 51.

¹⁶⁵ Zajączkowski A. Kotwicz Władysław (1871–1944) / A. Zajączkowski // PSB. Wrocław–Warszawa–Kraków, 1969. T. 16/4. Z. 63. S. 507–508.

¹⁶⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935 ... S. 43.

¹⁶⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów w roku akademickim 1936/1937 ... S. 49.

¹⁶⁸ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 713, арк. 3, 22, 105.

¹⁶⁹ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930 ... S. 29.

К. Хилінського рада професорів гуманітарного факультету порушила клопотання про відкриття в університеті кафедри історії та культури Візантії. Реферат, що обґрунтовував необхідність створення цієї кафедри саме у Львові, підготував професор класичної філології Едмунд Булянда. У рефераті зазначалось, що “Львів, починаючи з князівських часів, став територією політичних, культурних та економічних впливів Візантії ...”. Створення польської кафедри візантології є кроком, який збільшить вплив польської вищої школи на українську молодь”¹⁷⁰. Кандидатом на очолення кафедри рада професорів пропонувала К. Закшевського¹⁷¹. Відкрити кафедру історії та культури Візантії не вдалося через фінансові труднощі Польщі в роки світової економічної кризи.

В галузі медієвістики значні наукові досягнення мав приват-доцент історії мистецтва середніх віків зі спеціальним оглядом польських земель та методології історії мистецтва (1916–1919 рр.), надзвичайний (1919–1923 рр.), звичайний (1923–1941 рр.) професор кафедри історії мистецтва нового часу та керівник закладу (згодом – інституту) історії польського та східноєвропейського мистецтва (1921–1941 рр.) Владислав Подляха¹⁷². Спецкурси В. Подляхи, присвячені історії середньовічного польського та руського мистецтва: “Джерела до середньовічного мистецтва”, “Малярство та скульптура в Польщі до середини XVI ст.”, “Церковне мистецтво на Русі зі спеціальним оглядом земель Речі Посполитої”, “Середньовічні пам’ятки Кракова”, “Романське і готичне мистецтво в Центральній Європі”, “Готичне мистецтво в Польщі”¹⁷³, “Історія мистецтва в нарисі. 1. Схід і середньовіччя”¹⁷⁴, “Романська архітектура в Польщі”, “Романська скульптура і малярство в Польщі”¹⁷⁵, “Генеза і розвиток християнської базиліки”, “Елементи і типи романського стилю”¹⁷⁶, “Романське мистецтво в Польщі”¹⁷⁷, “Романське та ранньоготичне мистецтво в Польщі”¹⁷⁸.

Як бачимо, упродовж міжвоєнного двадцятиріччя на філософському (гуманітарному) факультеті Львівського університету внаслідок поглиблення

¹⁷⁰ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1311, арк. 164.

¹⁷¹ ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1365, арк. 25.

¹⁷² Архів ЛНУ ім. І. Франка, ф. 119, оп. 1, спр. 239, арк. 1; ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1527, арк. 24, 46, 70, 78; оп. 7, спр. 775, арк. 136; спр. 881, арк. 83; спр. 1260, арк. 2; *Kalinowski L. Podlacha Władysław (1875–1951) / L. Kalinowski // PSB. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, 1982. T. 27/1. Z. 112. S.114.*

¹⁷³ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1527, арк. 5.

¹⁷⁴ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1924/1925 ... S. 38.

¹⁷⁵ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program wykładów na rok akademicki 1929/1930 ... S. 29.

¹⁷⁶ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1933/1934 ... S. 47.

¹⁷⁷ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1934/1935 ... S. 45.

¹⁷⁸ Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Spis wykładów na rok akademicki 1935/1936 ... S. 48.

історичної спеціалізації та відкриття нових навчально-наукових підрозділів (кафедр, семінарів, закладів, інститутів) було створено потужну базу для розвитку історичної медієвістики. Майже половина викладачів відділення “історія”, в залежності від спеціалізації та наукових уподобань, у своїх лекційних курсах та спецкурсах звертала увагу над вибраними періодам середньовічної історії.

**STRUCTURE EDUCATIONAL-SCIENTIFIC SUBSECTIONS OF
MEDIEVAL DIRECTION ON THE PHILOSOPHICAL
(HUMANITARIAN) FACULTY IN THE LVIV UNIVERSITY IN AN
INTERWAR PERIOD (1918–1939)**

Pavlo YUREYKO

The Ivan Franko National University of Lviv,
Educational Laboratory of History Faculty
1 *Universytetska str., Lviv 79000, Ukraine*

In the article educational reforms of interwar Poland light up and a structure is reconstructed educational-scientific subsections of medieval direction on the philosophical (humanitarian) faculty in the Lviv University in 1919–1939. As a result of deepening of historical specialization and opening of new educational-scientific subsections (departments, seminars, establishments, institutes) a powerful base was created for development of medieval history. Almost half of teachers of separation “history”, depending on specialization and scientific tastes, in the lecture courses and special courses paid attention above chosen the periods of medieval history. Medieval which is presently limited to research of period of V–XV of item inclusive is examined within the limits of interwar interpretation of epoch of dark ages top limit of which took most of that time historians to the end of the XVIth

Key words: Lviv University, medieval history, scientific school, medieval era.

**СТРУКТУРА УЧЕБНО-НАУЧНЫХ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ
МЕДИЕВИСТИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ НА ФИЛОСОФСКОМ
(ГУМАНИТАРНОМ) ФАКУЛЬТЕТЕ ЛЬВОВСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА В МЕЖВОЕННЫЙ ПЕРИОД (1918–1939)**

Павел ЮРЕЙКО

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
учебно-методическая лаборатория исторического факультета
ул. Университетская 1, Львов 79000, Украина

В статье освещаются образовательные реформы межвоенной Польши и реконструируется структура учебно-научных подразделений медиевистического направления на философском (гуманитарном) факультете Львовского университета в 1919–1939 гг. В последствии углубления исторической специализации и открытия новых учебно-научных подразделений (кафедр, семинаров, институтов) была создана мощная база для развития исторической медиевистики. Почти половина преподавателей отделения “история”, в зависимости от специализации и научных вкусов, в своих лекционных курсах и спецкурсах обращала внимание на избранных периодах средневековой истории. Медиевистика, которая в настоящее время ограничивается исследованием периода V–XV вв. включительно, рассматривается в рамках межвоенного толкования эпохи средневековья, верхний предел которого большинство тогдашних историков относило к концу XVI вв.

Ключевые слова: Львовский университет, историческая медиевистика, научная школа, средневековая эпоха.

Стаття надійшла до редколегії 8.11.2012

Прийнята до друку 29.01.2013